



Design Thinking as a Driver of Social Innovation: Insights from a Comprehensive Literature Review

Alireza Salasi* 

Incubators and Science Parks at the organization of Technology Commercialization and Knowledge-Based Economy, Jihad-e Daneshgahi, Tehran, Iran (ACECR).

alireza.salasi@ut.ac.ir

Hesam Ezzat Abadi Pour 

Office of Social Studies, Parliamentary Research Center (Majles Research Center) of the Islamic Republic, Tehran, Iran.

Hesam.eap@gmail.com

Mahdi Maskani 

University of Tehran, Iran

Maskani.mahdi@ut.ac.ir

ABSTRACT

This study aims to investigate the role of design thinking as a driver of social innovation. The research focuses on how principles such as co-creation, systems thinking, human-centered design, and iterative approaches are applied to address complex social problems. To achieve this objective, a systematic literature review was conducted using the Scopus and Web of Science databases, covering publications from 2014 to 2024. The findings indicate that design thinking enhances social innovation processes by fostering stakeholder engagement, empathy, and iterative development. This approach has been utilized in domains such as social entrepreneurship, public policy, education, and digital innovation, and has occasionally led to systemic change. However, challenges remain, including limited scalability, cultural misalignment, and the oversimplification of social issues.

The study concludes by emphasizing the importance of contextualizing design thinking tools, empirically evaluating their impacts, and integrating them into social policy frameworks and local institutions. The future of this approach hinges on robust systems modeling and measuring its effectiveness within real-world contexts.

Keywords: *Design Thinking, Social Innovation, Human-Centered Design, Co-Creation, Systems Thinking*

Cite this article: Salasi, A., Ezzat Abadi Pour, H., & Maskani, M. (2025). Design Thinking as a Driver of Social Innovation: Insights from a Comprehensive Literature Review. *Journal of Entrepreneurship Development*, 18(3), 97-119 <http://doi.org/10.22059/jed.2025.103853> (in Persian)

Received: 2025-06-01; **Revised:** 2025-07-28.; **Accepted:** 2025-08-26; **Published online:** 2025-09-22.
© The Author(s). **Article type:** Research **Publisher:** University of Tehran Press.



تفکر طراحی به عنوان محرک نوآوری اجتماعی؛ بینش‌هایی از یک مرور جامع ادبیات

علیرضا ثلاثی * 

مرکز رشد و پارک، سازمان تجاری سازی فناوری و اقتصاد دانش بنیان جهاددانشگاهی، تهران، ایران

alireza.salasi@ut.ac.ir

حسام عزت آبادی پور 

دفتر مطالعات اجتماعی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تهران، ایران

Hesam.eap@gmail.com

مهدی مسکنی 

دانشگاه تهران، ایران

Maskani.mahdi@ut.ac.ir

چکیده

این مطالعه با هدف بررسی نقش تفکر طراحی به عنوان محرکی برای نوآوری اجتماعی انجام شده است. تمرکز پژوهش بر نحوه به کارگیری اصولی مانند هم‌آفرینی، تفکر سیستمی، طراحی انسان‌محور و تکرارپذیری در حل مسائل اجتماعی پیچیده است. برای دستیابی به این هدف، مرور نظام‌مند ادبیات پژوهش از پایگاه‌های Scopus و Web of Science در بازه زمانی ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۴ صورت گرفت. یافته‌ها نشان می‌دهند که تفکر طراحی موجب تقویت فرآیندهای نوآوری اجتماعی از طریق درگیرسازی ذی‌نفعان، همدلی و فرآیندهای تکرارشونده می‌شود. این رویکرد در حوزه‌هایی همچون کسب و کارهای اجتماعی، سیاست‌گذاری عمومی، آموزش و نوآوری دیجیتال به کار گرفته شده و گاهی موجب تغییرات سیستمی شده است. با این حال، چالش‌هایی مانند مقیاس‌پذیری محدود، عدم انطباق فرهنگی، و ساده‌سازی بیش از حد مسائل اجتماعی مطرح‌اند. نتیجه‌گیری پژوهش بر اهمیت بومی‌سازی ابزارهای تفکر طراحی، ارزیابی تجربی تأثیرات، و ادغام آن در سیاست‌گذاری اجتماعی و نهادهای محلی تأکید دارد. آینده این رویکرد در گرو مدل‌سازی سیستمی و سنجش اثربخشی در بسترهای واقعی است.

کلیدواژه‌ها: تفکر طراحی، نوآوری اجتماعی، طراحی انسان‌محور، هم‌آفرینی، تفکر سیستمی

استناد به این مقاله: ثلاثی، علیرضا؛ عزت آبادی پور، حسام (۱۴۰۴). تفکر طراحی به عنوان محرک نوآوری اجتماعی؛ بینش‌هایی از یک مرور جامع ادبیات. توسعه کارآفرینی. ۱۸(۳)، ۹۷-۱۱۹. <http://doi.org/10.22059/jed.2025.103853>



تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۶/۳۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۰۴

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۵/۰۶

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران.

نوع مقاله: پژوهشی

© نویسندگان.

۱. مقدمه

تفکر طراحی به طور گسترده به عنوان محرکی برای نوآوری اجتماعی شناخته می‌شود. تأکید آن بر همدلی، هم‌آفرینی و حل مسئله به صورت تکرارشونده است. این موضوع در آثار مختلف به خوبی نشان داده شده است. تفکر طراحی، حل مسائل اجتماعی را از طریق رویکردهای انسان‌محور، هم‌آفرینی و نمونه‌سازی تکرارشونده متحول می‌کند و همکاری معنادار ذی‌نفعان را امکان‌پذیر می‌سازد (سلنی و کرابولو، ۲۰۱۷) مطالعات نشان می‌دهند که تفکر طراحی، نوآوری‌های هم‌سو با مأموریت‌ها در کسب‌وکارهای اجتماعی را تسهیل می‌کند (داچرتلی و همکاران، ۲۰۲۴)، نوآوری مقرون‌به‌صرفه برای جوامع محروم را الهام می‌بخشد^۳ و از تغییرات سیستماتیک در اکوسیستم‌های خدماتی حمایت می‌کند. (سالتن و کواد، ۲۰۲۰) تفکر طراحی با تأکید بر هم‌طراحی همراه با جوامع و شکستن ساختارهای سنتی قدرت، تغییرات سازمانی و تحول فرهنگی را در کسب‌وکارهای اجتماعی و تعاونی‌ها پیش می‌برد (سلنی و کرابولو، ۲۰۱۷). مطالعات موردی از ایتالیا، بریتانیا و منطقه آسیا-اقیانوسیه، توانایی آنان را در ایجاد تعادل بین امکان‌پذیری اقتصادی و مأموریت‌های اجتماعی تأکید می‌کند (داچرتلی و همکاران، ۲۰۲۴) با وجود این ظرفیت‌ها، مسئله اساسی آن است که همچنان درک جامعی از نحوه به‌کارگیری اثربخش تفکر طراحی در بسترهای اجتماعی مختلف وجود ندارد و چگونگی تطبیق این رویکرد با پیچیدگی‌های فرهنگی، نهادی و سیاستی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. همچنین، فقدان مطالعات منسجم، تجربی و تحلیلی که بتواند چارچوبی مفهومی و شواهدی عملی برای سنجش اثربخشی این پیوند ارائه دهد، یکی از خلأهای مهم در ادبیات موجود به‌شمار می‌رود. بر همین اساس، هدف اصلی این مقاله آن است که با مرور نظام‌مند ادبیات علمی در بازه زمانی ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۴، تصویری جامع از کاربردها، مزایا، چالش‌ها و خلأهای پژوهشی موجود در پیوند میان تفکر طراحی و نوآوری اجتماعی ارائه دهد.

در این راستا، پرسش‌های اصلی تحقیق عبارت‌اند از:

۱. چگونه تفکر طراحی به فرآیند نوآوری اجتماعی کمک می‌کند؟
۲. در چه زمینه‌هایی این رویکرد به‌کار گرفته شده و چه نتایجی داشته است؟
۳. چه چالش‌ها و موانعی در استفاده از تفکر طراحی برای حل مسائل اجتماعی وجود دارد؟
۴. شکاف‌های پژوهشی و اولویت‌های آینده برای توسعه این حوزه چیست؟

۲. مروری بر مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۱،۲. مبانی نظری تفکر طراحی و نوآوری اجتماعی^۴

۱،۱،۲. تعریف نوآوری اجتماعی و تحول تاریخی آن

ادبیات مورد بررسی پیشرفت‌های قابل توجه و چالش‌های تکرارشونده در تقاطع تفکر طراحی و نوآوری اجتماعی را برجسته می‌کند. در حالی که انعطاف‌پذیری و روح مشارکتی این چارچوب، نویدبخش پرداختن به چالش‌های پیچیده

1. Siloni & Corubolo
2. Doherty et al
3. (View of Design Thinking for Frugal Innovation_ Unleashing Sustainable Business Models in Emerging Markets-13, n.d.)
4. Sultan & Qaed
5. Design thinking
6. Social innovation

اجتماعی است، شواهد تجربی بیشتری برای ارزیابی مقیاس‌پذیری، تأثیر سیستمی بلندمدت و نگرانی‌های اخلاقی در زمینه‌های اجتماعی-فرهنگی متنوع مورد نیاز است. این حوزه نوظهور همچنان برای کاوش بین‌رشته‌ای و تعامل عمیق‌تر با طراحی سیستمی و روش‌های نتیجه محور آماده است. نوآوری اجتماعی ریشه‌های مفهومی خود را به جامعه‌شناسان اوایل قرن بیستم مانند وارد^۱ و اقتصاددانانی مانند شوماخر^۲ بازمی‌گرداند که از فناوری‌های واسطه‌ای برای توانمندسازی جوامع محروم حمایت می‌کردند (پنگ و همکاران،^۳ ۲۰۲۲). تعاریف معاصر بر نقش آن در مواجهه با "مسائل پیچیده" مسائلی که در برابر راه‌حل‌های سیاستی سنتی مقاومت می‌کنند از طریق ایده‌های نوآورانه، شبکه‌های مشارکتی و اصلاحات نهادی تأکید می‌کنند برخلاف نوآوری‌های فناوری‌ها یا تجاری، نوآوری اجتماعی تغییرات سیستمی را بر سود اولویت می‌دهد و اغلب بازیگران محلی در هم‌طراحی راه‌حل‌ها وارد می‌شود. به عنوان مثال، کار اوراما^۴ و آچمپونگ^۵ در زاغه‌های کنیا نشان می‌دهد که مشارکت ساکنان در پروژه‌های بهداشتی منجر به تطبیق‌های پایدار در زیرساخت‌ها شده است (کلیمزاک و همکاران،^۶ ۲۰۲۲). این روحیه مشارکتی با اصول بنیادین تفکر طراحی هم‌خوانی دارد که کاربران نهایی را از ذینفعان منفعل به هم‌کاران فعال تبدیل می‌کند.

۲.۱.۲. تفکر طراحی: از طراحی صنعتی تا تأثیر اجتماعی

تفکر طراحی که در ابتدا توسط IDEO^۷ در توسعه محصولات محبوب شد، یک روش‌شناسی انسان‌محور برای مواجهه با چالش‌های اجتماعی تکامل یافته است. چارچوب براون و وایات^۸ سه فضای به هم پیوسته را شناسایی می‌کند الهام (شناسایی مسئله)، ایده‌پردازی (طوفان فکری برای راه‌حل‌ها) و اجرا (نمونه‌سازی و آزمایش) که نوآوران را از تحقیقات مبتنی بر همدلی به مداخلات عملی هدایت می‌کند ماهیت تکرارشونده این فرآیند، که در مدل پنج مرحله‌ای (همدلی، تعریف، ایده‌پردازی، نمونه‌سازی، آزمایش)^۹ تجلی می‌یابد، اطمینان می‌دهد که راه‌حل‌ها در تجربیات واقعی جوامع ریشه دارند (عبدالحسنی و همکاران،^{۱۰} بی‌تا). به عنوان مثال، ابتکار انحراف مثبت جری استرنین^{۱۱} در ویتنام از دانش محلی برای مبارزه با سوء تغذیه استفاده کرد و با شناسایی روش‌های موفق موجود در جوامع به جای تحمیل راه‌حل‌های خارجی، به این هدف دست یافت (گای و تان،^{۱۲} ۲۰۲۱). چنین رویکردهایی انعطاف‌پذیری تفکر طراحی را در تطبیق با زمینه‌های فرهنگی و اقتصادی-اجتماعی متنوع نشان می‌دهند.

1. Ward
2. Shoemaker
3. Peng et al
4. orama
5. achempoung
6. Kimczuk et al
7. Innovation, Design, and Engineering Organization
8. Brown & vayat
9. Empathize, Define, Ideate, Prototype, Test
10. Aolhasani et al., n.d
11. Jerry sternin
12. Gai & Tan

۳،۱،۲. نقش علم شهروندی در هم آفرینی^۱

علم شهروندی که به طور سنتی با پایش محیط زیست و جمع آوری داده ها مرتبط بوده است، از طریق روش های تفکر طراحی به حوزه نوآوری اجتماعی گسترش یافته است. در مجتمع های مسکونی سال خورده توکیو، پروژه های دانشگاهی ساکنان را به عنوان "دانشمندان شهروندی" درگیر کردند تا ابزارهای دیجیتالی برای احیای جامعه توسعه دهند (آریفن و محمود، ۲۰۲۱). این ابتکارات تعریف ایتزل^۳ و همکاران از علم شهروندی را نشان می دهند، جایی که اعضای جامعه نه تنها داده ها، بلکه بینش های زمینه ای را نیز ارائه می دهند که طراحی راه حل ها را شکل می دهد (آریفن و محمود، ۲۰۲۱). با مشارکت دادن ساکنان در مراحل نمونه سازی و آزمایش، پروژه هایی مانند سیستم "هارمونی آدیو"^۴ نرخ پذیرش بالاتری داشتند، زیرا کاربران نهایی شاهد تأثیر مستقیم بازخورد خود بر نتایج بودند. این هم کاری بین علم شهروندی و تفکر طراحی، مدل های نوآوری از بالا به پایین را به چالش می کشد و راه حل هایی ایجاد می کند که هم از نظر فنی امکان پذیر و هم از نظر اجتماعی هم خوان هستند.

۴،۱،۲. تفکر طراحی به عنوان چارچوب مشارکتی

ماهیت تکرارشونده تفکر طراحی با مفهوم شون^۵ از "بازتاب در عمل" هم خوانی دارد، جایی که متخصصان به طور مداوم راه حل ها را بر اساس بازخوردهای دنیای واقعی اصلاح می کنند (کیم، ۲۰۲۳) در پروژه "کیمی نو موری"^۶، تیم های دانشجویی با ساکنان سال خورده همکاری کردند تا ویدیویی با عنوان "بلوبری دیجیتال" برای مقابله با انزوای اجتماعی ایجاد کنند. از طریق چرخه های متعدد نمونه سازی، دانشجویان ترجیحات ساکنان برای تصاویر نوستالژیک و رابط های ساده شده را در نظر گرفتند و ابزاری ایجاد کردند که طی شش ماه تنهایی را ۴۰٪ کاهش داد. چنین مواردی نشان می دهند که تأکید تفکر طراحی بر همدلی و تکرار سریع به نوآوران امکان می دهد تا با ابهام ذاتی مشکلات اجتماعی کنار بیایند و ایده های انتزاعی را به مداخلات ملموس تبدیل کنند.

۳. مفاهیم و مدل های کلیدی در تفکر طراحی و نوآوری اجتماعی

در این بخش، توضیحی جامع و تفکیک شده از نظریه ها، مفاهیم و مدل های اساسی در حوزه های تفکر طراحی و نوآوری اجتماعی، از جمله تقاطع این دو حوزه، ارائه می شود.

1. Co-creation
2. Aifin & Mahmud
3. eytzel
4. Audio harmony
5. shoun
6. Kim
7. Kimi nu mouri
8. Digital blueberry

۱,۳. مفاهیم کلیدی

۱,۳. طراحی کاربرمحور و انسانمحور

تفکر طراحی بر همدلی و درک نیازها، اهداف و نقاط درد کاربران یا ذینفعانی که راه حل ها برای آن ها طراحی می شود، تأکید می کند. تکنیک های آن شامل تحقیقات همدلانه، مصاحبه ها، مشاهده مستقیم، قوم نگاری^۱ و نقشه برداری سفر کاربر بوده و از همدلی به عنوان یک مرحله کلیدی در تفکر طراحی یاد شده و آن را به عنوان یک روش تکرارشونده و انسانمحور متمایز می کند. (پلتنر، اچ؛ منیل، سی و لیفر، ال؛ ۲۰۱۱). فرآیند حل مسئله تکرارشونده تکرار را می پذیرد؛ راه حل ها به طور مداوم توسعه، آزمایش و اصلاح می شوند، زیرا نوآوری یک فرآیند غیرخطی است. همچنین این روش بر چرخه های یادگیری از طریق عمل (مانند نمونه سازی و آزمایش) تأکید می کند (براون، تی و ویات، جی؛ ۲۰۱۰).

۲,۱,۳. تحمل ابهام و اکتشاف

تفکر طراحی در محیط های نامشخص و مبهم، به ویژه در مواجهه با "مسائل پیچیده" (چالش های چندذینفعی، ساختارنیافته و پیچیده) رشد می کند. در این رویکرد همکاری بین رشته ای و مشارکت ذینفعان متنوع برای ایجاد بینش ها و راه حل های خلاقانه و چندمنظوره ضروری است (استیکدارن، ام؛ هارمس، ام.ای؛ لاورینس، ای و اشنایدر، جی؛ ۲۰۱۸).

۳,۱,۳. چارچوب الماس دوگانه (شورای طراحی بریتانیا)

مراحل: کشف، تعریف، توسعه و تحویل این فرآیند شامل تفکر واگرا (کاوش ایده ها) و تفکر همگرا (پالایش به سمت راه حل ها) است. این چارچوب با تمرین های تفکر طراحی مانند ایده پردازی، نمونه سازی و آزمایش همسو است (رنجان، آر؛ ۲۰۱۹).

۲,۳. مدل های محبوب تفکر طراحی

۱,۲,۳. مدل ۵ مرحله ای تفکر طراحی دانشگاه استنفورد (دی، اسکول؛ ۲۰۱۰)

توسعه یافته توسط مؤسسه طراحی هاسو پلاتنر و به طور گسترده برای آموزش و عمل استفاده می شود مراحل آن شامل:

۱. همدلی: درک عمیق نیازهای کاربر.

۲. تعریف: تعریف مسئله اصلی بر اساس بینش های کاربر.

۳. ایده پردازی: تولید ایده ها و مفاهیم گسترده.

۴. نمونه سازی: ایجاد نمونه های اولیه ملموس، ماکت ها یا شبیه سازی ها.

۵. آزمایش: جمع آوری بازخورد مداوم برای اصلاح راه حل می باشد.

1. Ethnography

2. Battner, H., Meinel, C., & Leifer, L

3. Brown, T., & Wyatt, J

4. Sickdorn, M., Hormess, M. E., Lawrence, A., & Schneider, J

5. Ranjan, R

6. dschool

۲,۲,۳. مدل طراحی انسان محور

مدل IDEO بر رویکرد انسان محور تمرکز دارد (لئونارد، دی و رایپورت. جی، ۱۹۹۷).

۱. الهام: درک عمیق تر از زمینه مشکلات

۲. ایده پردازی: هم آفرینی راه حل های بالقوه

۳. اجرا: همسو کردن راه حل ها با امکان پذیری و مطلوبیت کاربر

۳,۳. نوآوری اجتماعی: مفاهیم و مدل ها

۱,۳,۳. تعریف نوآوری اجتماعی

نوآوری اجتماعی به چالش های اجتماعی با ایجاد ایده ها، راه حل ها، مدل ها یا سیاست های جدید که نیازهای اجتماعی را برآورده کرده و پیشرفت سیستمی را تقویت می کنند، پاسخ می دهد حوزه های تمرکز آن فراگیری، توانمندسازی، مقیاس پذیری و پایداری می باشد (نیکولاس. ای؛ سیمان، جی و گابریل، ام، ۲۰۱۵).

۲,۳,۳. هم آفرینی و خلق ارزش مشترک

نوآوری اجتماعی بر ایجاد مشارکت و هم آفرینی راه حل ها به طور مستقیم با جوامع تحت تأثیر، ذینفعان و بازیگران فرابخشی تکیه می کند چارچوب ارزش مشترک^۳ (پورتر و کرامر) در واقع ایجاد کننده پل بین تأثیر اجتماعی و موفقیت کسب و کار از طریق اهداف مشترک در نوآوری می باشد. (رابدیجوا. ام، اسشرادرای و زیرنگیل. ام، ۲۰۱۶)^۵

۳,۳,۳. نظریه های محرک نوآوری اجتماعی

❖ کارکردگرایی ساختاری (امیل دورکهایم)^۶، جامعه به عنوان یک ساختار به هم پیوسته عمل می کند. نوآوری

اجتماعی هدفش رفع ناکارآمدی ها یا شکاف ها در سیستم ها (مانند شکاف های آموزشی یا بهداشت عمومی) است.

(هاوالت، جی و شوارتز. ام، ۲۰۱۵)^۷

❖ نظریه تغییر؛ مسیرهای منطقی و پیش نیازهای لازم برای دستیابی به تغییر اجتماعی را ترسیم می کند. معمولاً شامل

طراحی اهداف، معیارهای کلیدی و درک عوامل زمینه ای و محدودیت ها است. (پارتر. ام. ای و کرامر. ام. آر، ۲۰۱۱).

1. Leonard, D. & Rayport, J.

2. Hollis, A., Simon, J., & Gabriel, M. (Eds.)

3. Creating sheared value

4. Radjieva, M., Schröder, A., & Zirngiebl, M

5. Building blocks of a typology of social innovation. Social Innovation Atlas Journal

6. Emil doorckham

7. Howaldt, J., & Schwarz, M

8. Social innovation: Concepts, research fields and international trends. European School of Social Innovation

9. Theory of chang

10. Porter, M. E., & Kramer, M. R

❖ خط سه گانه پایه (الکینگتو)؛ نوآوری اجتماعی اغلب به "خط سه گانه پایه" پایداری می پردازد این خطوط پایداری اقتصادی (سود/امکان پذیری مالی)، پایداری اجتماعی (برقراری عدالت/فراگیری) پایداری محیطی (کاهش آسیب به اکوسیستم های طبیعی) است. (ایتزکویتز. اچ و لیدسدارف. ال، ۲۰۰۰).

گونه شناسی^۳ تیکولز از نوآوری اجتماعی (نیکولاس. ای؛ سیمان، جی و گابریل، ام، ۲۰۱۵).

چهار نوع نوآوری اجتماعی را شناسایی می کند:

۱. افزایشی: بهبود آنچه از قبل وجود دارد.
۲. نهادی: ترویج تغییرات سیستمی در نهادها.
۳. اختلال زا: بازتعریف کامل سیستم.
۴. ساختاری/سیستمی: همسو کردن سیستم ها و شبکه های گسترده تر برای ایجاد تغییر.

❖ مراحل نوآوری اجتماعی (بنیاد یانگ، ۲۰۱۲):

یک مدل چرخه زندگی گسترده که مراحل کلیدی نوآوری اجتماعی را شناسایی می کند:

۱. محرک ها، الهامات و تشخیص ها: شناسایی نیازها یا چالش های برآورده نشده.
۲. توسعه پیشنهاد: ایجاد راه حل های اولیه.
۳. نمونه سازی و آزمایش: آزمایش امکان پذیری و جمع آوری بازخورد.
۴. پایدارسازی راه حل ها: همسو کردن با اکوسیستم ذینفعان.
۵. گسترش راه حل ها: افزایش تأثیر و گستردگی.
۶. تغییر سیستمی: ایجاد تغییرات تحول آفرین بلندمدت.

۴.۳. تقاطع تفکر طراحی و نوآوری اجتماعی

در تقاطع این دو حوزه، تفکر طراحی به عنوان یک جعبه ابزار و ذهنیت برای تسریع نوآوری در چارچوب پیچیده و تغییر محور نوآوری اجتماعی به کار می رود. استفاده ترکیبی از این مفاهیم، راه حل های نوآورانه ای برای مقابله با مسائل پیچیده، دستیابی به تحول سیستمی و شامل کردن صداها و حاشیه نشین ایجاد می کند.

۱،۴،۳. چالش ها و دیدگاه های انتقادی

❖ ناهمخوانی فرهنگی و زمینه ای

در حالی که تفکر طراحی کاربرمحوری را ترویج می کند، کاربرد آن در محیط های بین فرهنگی خطر مشارکت سطحی را دارد. در پروژه انا، طراحان دانشجویی در ابتدا راه حل های فناوری پیشرفته ای پیشنهاد کردند که سواد دیجیتالی

1. elkingto
2. Hzkowitz, H., & Leydesdorff, L
3. Typology
4. Young foundation
5. Anna

محدود ساکنان را نادیده گرفته بود (داچرتی و همکاران، ۲۰۲۴) تنها پس از جلسات بازخورد تکرارشونده، آن‌ها به نمونه‌های اولیه کم‌دقت‌تری مانند کتابچه‌های راهنمای مصور روی آوردند. به طور مشابه، منتقدان استدلال می‌کنند که چارچوب‌های مشتق‌شده از غرب ممکن است به طور ناخواسته سیستم‌های دانش بومی را به حاشیه برانند و نیاز به مدل‌های تطبیقی دارند که معرفت‌های محلی را در اولویت قرار دهند (دی سوزا جاو-رونالد و گراناداس، ۲۰۲۳).

❖ شکاف‌های پایداری و مقیاس‌پذیری

بسیاری از ابتکارات تفکر طراحی برای انتقال از پروژه‌های آزمایشی به تغییرات سیستمی با مشکل مواجه می‌شوند. سیستم "هارمونی آدیو"، علیرغم تأثیر محلی آن، پس از اجرا با کمبود بودجه مواجه شد که نشان‌دهنده غفلت گسترده از مراحل پس از تفکر طراحی مانند نگهداری و حمایت سیاستی است (کانگ و همکاران، ۲۰۲۴). علاوه بر این، راه‌حل‌های متناسب با جوامع خاص ممکن است فاقد مقیاس‌پذیری باشند؛ محتوای بیش‌ازحد محلی بلویری دیجیتال کاربرد آن را در سایر مناطق محدود کرد. تفکر طراحی از ریشه‌های خود در طراحی صنعتی فراتر رفته و یک روش‌شناسی قوی برای نوآوری اجتماعی ارائه می‌دهد که حل مسئله را از طریق مشارکت جامعه و یادگیری تکرارشونده دموکراتیزه می‌کند. در حالی که چالش‌هایی مانند نااهم‌خوانی فرهنگی و پایداری همچنان وجود دارند، مطالعات موردی از توکیو تا ویتنام پتانسیل آن را برای تبدیل چالش‌های اجتماعی انتزاعی به راه‌حل‌های عملی و انسان‌محور اثبات می‌کنند. مدل‌های یکپارچه‌ای مانند نظریه تغییر، روش‌های هم‌آفرینی و تکنیک‌های نقشه‌برداری سیستمی، کاربرد عملی این مفاهیم را تضمین می‌کنند. با این حال، چالش‌هایی مانند ساده‌سازی بیش از حد، مقیاس‌پذیری و شواهد ناکافی مبتنی بر نتایج، نیاز به اصلاح مداوم این چارچوب‌ها را نشان می‌دهند (دی سوزا جاو-رونالد و گراناداس، ۲۰۲۳).

۴. جدول مقایسه‌ای

در زیر جدولی مقایسه‌ای ارائه شده است که با اطلاعات استخراج‌شده از مقالات تکمیل شده است:

جدول ۱. نظریه مستخرج از مقالات منتخب

جزئیات استناد	تمرکز یا هدف	طراحی تحقیق	چارچوب/تئوری استفاده شده	موضوعات کلیدی بررسی شده
اُه و همکاران ^۱ (۲۰۱۴). مدل فرآیند تفکر طراحی و کاربرد آن در نوآوری اجتماعی.	توسعه و تحلیل چارچوب فرآیند محور برای ادغام تفکر طراحی (در نوآوری اجتماعی).	مرور ادبیات + تحلیل نظری	تمرکز بر کاربر نهایی؛ نمونه‌سازی اولیه؛ چارچوب‌های ترکیبی	مدل‌های فرآیند تفکر طراحی برای تولید راه‌حل‌های مشکلات اجتماعی.

1. de Souza João-Roland & Granados

2. Kang et al

3. Oh

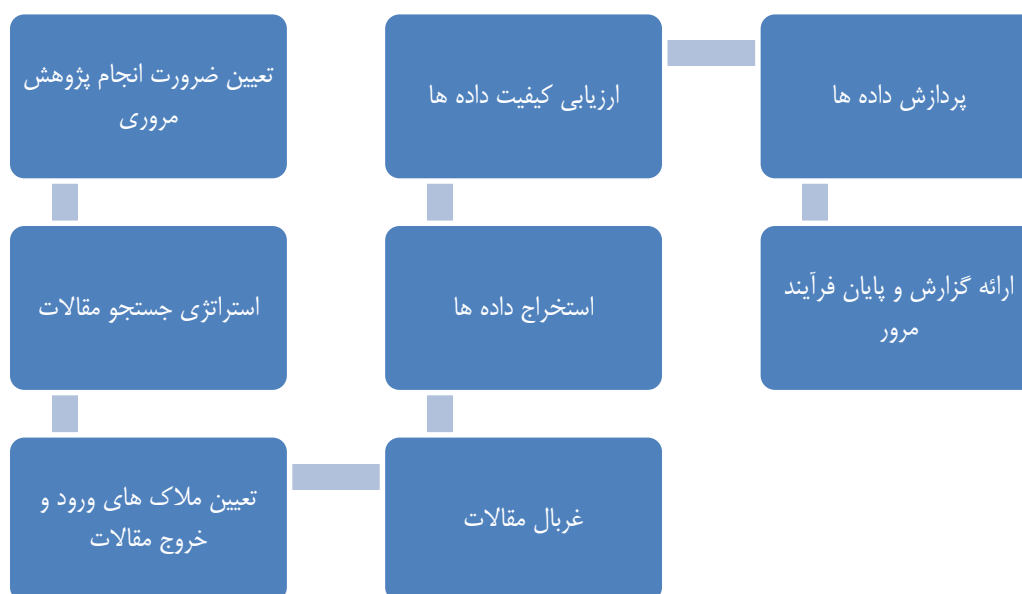
هم‌طراحی در شرکت‌های اجتماعی؛ ایجاد تغییرات سازمانی/فرهنگی.	هم‌آفرینی؛ طراحی برای انسجام اجتماعی	تحقیق عملی با دو مطالعه موردی	بررسی نقش تفکر طراحی در حمایت از نوآوری در شرکت‌های اجتماعی.	کوربولو و سلانی (۲۰۱۷) طراحی برای شرکت‌های اجتماعی.
نوآوری هم‌سو با مأموریت از طریق روش‌های تفکر طراحی؛ دینامیک قدرت در تفکر طراحی.	تئوری سرمایه فکری	مطالعه تجربی (کار میدانی، اسکاتلند)	بررسی چگونگی توانایی تفکر طراحی برای نوآوری در شرکت‌های اجتماعی بدون به خطر انداختن مأموریت‌های اجتماعی.	داجرتی و همکاران (۲۰۲۳). بررسی تأثیر تفکر طراحی بر نوآوری هم‌سو با مأموریت شرکت‌های اجتماعی.
نمونه‌سازی؛ همکاری بلندمدت با ذینفعان (زیرساخت)	طراحی مشارکتی؛ تفکر طراحی	مطالعه موردی + مقاله مفهومی	بررسی نمونه‌سازی و زیرساخت‌سازی برای نوآوری بلندمدت و شبکه‌های ذینفعان.	هیلگرن و همکاران ^۱ (۲۰۱۱). نمونه‌سازی و زیرساخت‌سازی در طراحی برای نوآوری اجتماعی.
ادغام تفکر طراحی در علم شهروندی برای نوآوری در مداخلات عمومی/اجتماعی.	مشارکت شهروندی؛ رویکردهای سیستمی	مطالعات موردی (کار میدانی مبتنی بر جامعه)	ترویج تفکر طراحی برای ادغام علم شهروندی و نوآوری اجتماعی (مورد مطالعه: مسکن سالمندان).	گای و تان (۲۰۲۱) تفکر طراحی به عنوان ابزاری برای علم شهروندی در نوآوری اجتماعی.
مشارکت گروه‌های کاربری حاشیه‌نشین در هم‌طراحی خدمات و تصمیم‌گیری.	هم‌آفرینی؛ طراحی مشارکتی	مطالعه موردی (آزمایش‌های مبتنی بر ایتالیا)	بررسی هم‌طراحی برای تسهیل بازطراحی مشارکتی خدمات و فرآیندها در شرکت‌های اجتماعی.	کوربولو و سلانی (۲۰۱۷) هم‌طراحی و بازسازی تغییرات فرهنگی در شرکت‌های اجتماعی.
اصول نوآوری فرگال + مدل‌های کسب‌وکار پایدار مرتبط با تفکر طراحی.	طراحی انسان‌محور	مطالعه کیفی (نمونه‌های موردی)	بررسی نقش تفکر طراحی در نوآوری فرگال در بازارهای نوظهور.	تاری و پاتانیک (۲۰۲۴) نوآوری فرگال از طریق تفکر طراحی در بازارهای نوظهور.
استراتژی‌های مبتنی بر اکوسیستم برای حفظ خلاقیت و تحول اجتماعی.	طراحی استراتژیک؛ تفکر سیستمی	مفهوم نظری با تحلیل ادبیات	ارائه رویکرد طراحی محور برای توسعه نوآوری اجتماعی پایدار.	فریر و همکاران ^۲ (۲۰۱۷). استراتژی‌های طراحی محور برای اکوسیستم‌های نوآوری خلاق.
رسیدگی به چالش‌های مشارکتی؛ بازتاب ضعف‌های طراحی و تعادل ذینفعان.	طراحی مشارکتی	انتقاد مشارکتی + رویکردهای ارائه شده	انتقاد از تفکر طراحی به دلیل محدودیت‌های آن در مواجهه با پیچیدگی‌های اجتماعی و پیشنهاد راه‌حل‌های مشارکتی.	امیلسان و همکاران (۲۰۱۱). مواجهه با معضلات در طراحی مشارکتی برای نوآوری اجتماعی.

1. Hilgren et al.
2. Ranaik و Tarei
3. Reire

کاربرد چارچوب‌های تفکر طراحی در محیط‌های کم‌منبع و محروم.	مفهوم "طراحی به عنوان الگو، هدف، فرآیند"	روش‌های ترکیبی (تکنیک‌های بریکولر)	نشان می‌دهد که چگونه تفکر طراحی از خدمات نوآوری اجتماعی در اکوسیستم‌های کم‌منبع حمایت می‌کند.	راو ^۱ (۲۰۱۲) اتصال نقاط: رویکرد طراحی به خدمات برای فقرا.
---	--	------------------------------------	---	--

۵. روش‌شناسی^۲

این تحقیق به لحاظ هدف، بنیادی از نظر گردآوری داده‌ها، توصیفی-کتابخانه‌ای و از جنبه نوع داده‌ها کیفی است. نظر به آنکه به دلیل نوظهور بودن مسئله تحقیق با محدودیت منابع، به ویژه منابع فارسی روبرو بوده و امکان انجام پردازش‌های آماری برای داده‌های مرتبط با هدف پژوهشی مقدور نیست و اغلب پژوهش‌های صورت گرفته در این زمینه از نوع کیفی هستند؛ لذا از روش مرور سیستماتیک ادبیات^۳ برای پیشبرد و تلفیق اهداف پژوهش استفاده شده است. هر پژوهش مروری سیستماتیک متشکل از هشت مرحله می‌باشد. شکل ۱ مراحل اجرای پژوهش حاضر را نمایش می‌دهد.



شکل ۱. مراحل اجرای پژوهش مرور نظام‌مند

۶. تدوین سوال اصلی پژوهش

آغاز هر تحقیق مروری سیستماتیک با یک سوال اصلی همراه است: چگونه تفکر طراحی به عنوان یک کاتالیزور برای نوآوری اجتماعی عمل می‌کند؟ همچنین مجموعه سوالات فرعی به روشن تر شدن ابعاد و زوایای موضوع تحقیق مروری کمک خواهد نمود.

1. Ro

2. Methodology

3. Systematic literature review

سوالات فرعی:

۱. فرآیندهای تفکر طراحی چگونه می‌توانند به توسعه نوآوری‌های اجتماعی کمک کنند؟
۲. چه ابزارها و روش‌های تفکر طراحی در پروژه‌های نوآوری اجتماعی استفاده شده‌اند؟
۳. شکاف‌های موجود در ادبیات در زمینه ارتباط تفکر طراحی و نوآوری اجتماعی چیست؟
۴. چه مدل‌های موفقی از ادغام تفکر طراحی و نوآوری اجتماعی در مطالعات موردی مشاهده شده است؟

۷. استراتژی جست و جوی مقالات

تعیین پایگاه‌های داده برای جستجو دو پایگاه جامع در زمینه علوم انسانی و اجتماعی پایگاه‌های اسکوپوس^۱ و وب آو ساینس^۲ می‌باشند. همچنین برای پوشش جامع، از ترکیب کلمات کلیدی زیر استفاده شده است:

❖ "Design Thinking" AND "Social Innovation"

❖ "Design Thinking" AND "Social Impact"

❖ "Human-Centered Design" AND "Social Change"

❖ "Innovation" AND "Design Process" AND "Social Entrepreneurship"

❖ "Design Methodologies" AND "Social Value Creation"

جدول ۲. استراتژی جستجوی مقالات

انگلیسی	زبان
۲۰۲۴-۲۰۱۴	زمان
Web of Science-Scopus	پایگاه اطلاعاتی انگلیسی
Design Thinking- Social Innovation- Social Entrepreneurship- Human-Centered Design Social Value Creation	کلید واژه های انگلیسی

۸. تعیین معیارهای ورود و خروج مقالات

ویژگی مقالات برگزیده برای مرور سیستماتیک: در گام اول: دارای کلید واژه های مدنظر در عنوان یا چکیده. در گام دوم: دارای هدف پژوهشی معرفی یا بررسی تفکر طراحی و نوآوری اجتماع در وهله بعد دارای رتبه Q1 تا Q4. دارای ساختار استاندارد و در نهایت محتوای مقالات پاسخ دهنده پرسش های اصلی و فرعی باشد. (بو.ا.ی، ساتن. ای و پاپیوانو. دی، ۲۰۱۶).

1. Scopus

2. Web of Science

3. Both, A., Sutton, A., & Papaioannou, D

۹. غربال مقالات

برای غربال مقالات نامرتب با هدف پژوهش مراحل زیر دنبال گردید:

- ❖ بررسی عنوان، کلیدواژه و چکیده ۷۷۰ مقاله یافت شده از طریق جست و جوی پایگاه‌های اطلاعاتی مذکور و حذف ۸۷ مقاله تکراری و فاقد معیارهای ورود و ۵۸ مقاله نامرتب با هدف تحقیق، قدیمی (قبل از سال ۲۰۱۵).
- ❖ درخواست غربال تصادفی ۲۰ درصد از مقالات منتخب توسط صاحب نظر آگاه، با تکیه بر معیارهای ورودی، موازی با پژوهشگران، جهت جلوگیری از سوگیریهای ذهنی و کسب روایی کافی^۱ در طی این فرآیند برای رفع اختلاف نظرات محدود در گزینش برخی از مقالات، متن کامل مقالات مطالعه شده و به صورت توافقی تصمیم به حذف یا گزینش آنها گرفته شد.
- ❖ تداوم فرآیند غربالگری با بررسی تمام متن ۱۲۵ مقاله منتخب در مرحله دوم
- ❖ عیان شدن برخی از جزئیات نامرتب و خروج ۳۱ مقاله غیرپژوهشی، ۷ مقاله غیراستاندارد و ۴۰ مقاله غیرمرتبط با هدف پژوهش
- گزینش ۴۷ مقاله به عنوان حجم نمونه. روند غربال مقالات به کمک نمودار جریان پریزما (پیچ و همکاران، ۲۰۲۱). در شکل ۲ نمایش داده شده است.



شکل ۲. نمودار جریان پریزما

۱۰. استخراج داده‌ها

برای استخراج اطلاعات موردنیاز بخش هایی از مقاله همچون چکیده، مرور ادبیات، یافته ها و نتیجه گیری و پیشنهادها مورد مرور و بررسی عمیق قرار گرفته است.

1. Vista de Introducing Design Thinking in Social Innovation and in the Public Sector_ a Design Based Learning Framework-4, n.d.

۱۱. ارزیابی کیفیت داده ها

برای ارزیابی کیفیت داده های مستخرج از چک لیست پریزما ۲۰۲۰^۱ استفاده به عمل آمده و در صورت وجود هرگونه ابهام در هریک از معیارهای چک لیست، بررسی دوباره و چندین باره نکات مبهم، جهت ایجاد درکی دقیق از مطالعه صورت گرفته است (موهر، دی، ۲۰۲۱).

۱۲. ارائه یافته ها

بر اساس یافته های مستخرج از مقالات منتخب، تفکر طراحی هم آفرینی، تفکر سیستمی و فرآیندهای تکرارشونده را ترویج می کند که برای مواجهه با مشکلات پیچیده اجتماعی ضروری هستند. این رویکرد به ذینفعان متنوع اجازه می دهد تا با همکاری یکدیگر راه حل های نوآورانه ایجاد کنند. با تمرکز بر نیازهای انسانی، تفکر طراحی به توسعه راه حل هایی کمک می کند که همدلانه و کاربرمحور هستند. (کانگ و همکاران، ۲۰۲۴) این ویژگی به ویژه در بخش اجتماعی بسیار مفید است. تفکر طراحی به غلبه بر موانع اجتماعی و روانی در فرآیندهای نوآوری کمک می کند. این شامل شناسایی فرصت های جدید، غلبه بر سوگیری های شناختی و همسو کردن ذینفعان است. این رویکردها نشان می دهند که تفکر طراحی چگونه می تواند به ایجاد راه حل های مؤثر و پایدار برای چالش های اجتماعی پیچیده کمک کند. (دی سوزا جاو- رونالد و گرانداس، ۲۰۲۳).

در جدول زیر ابعاد و بینش های تفکر طراحی ارائه می گردد.

جدول ۳. جنبه های گوناگون تفکر طراحی

بینش ها	بعد
هم آفرینی، تفکر سیستمی، طراحی انسان محور، غلبه بر موانع	ساز و کارها
مسئولیت اجتماعی شرکتی، مشارکت جامعه محور، بنگاه اجتماعی، آموزش	کاربردها
راه حل های فناورانه، نیاز به توانمندسازی ساختاری	چالش ها
سازمان اجتماعی در اسکاتلند، شرکت پیسی، بندر اقتصادی- اجتماعی شانگهای	مطالعات موردی

۱۳. بحث و بررسی

در پاسخ به پرسش اصلی اصول کلیدی تفکر طراحی در زمینه نوآوری اجتماعی چیست؟ اولین اصل آن همدلی می باشد. (تان، ۲۰۲۲).

۱.۱۳. همدلی

درک کاربران: همدلی در تفکر طراحی، به ویژه در نوآوری اجتماعی، بسیار حیاتی است زیرا شامل درک عمیق نیازها و تجربیات کاربران نهایی می شود.

طراحی انسان محور: این رویکرد تضمین می کند که راه حل ها متناسب با نیازهای واقعی افراد باشند و به ایجاد نوآوری های اجتماعی مؤثر و پایدار کمک کنند.

۲.۱۳. همکاری و هم آفرینی

مشارکت ذینفعان: همکاری و طراحی مشترک با مشارکت ذینفعان و جوامع در فرآیند طراحی، اطمینان می دهد که راه حل ها مرتبط و پذیرفته شده هستند.

تیم های بین رشته ای: گرد هم آوردن دیدگاه های متنوع از حوزه های مختلف، خلاقیت و توانایی حل مسئله را افزایش می دهد. (زلیخا و همکاران، ۲۰۲۳)

۳.۱۳. فرآیند تکرار شونده

نمونه سازی و آزمایش: تکرار از طریق نمونه سازی، آزمایش و اصلاح راه حل ها یک اصل اساسی است که امکان بهبود مستمر بر اساس بازخورد را فراهم می کند.

انعطاف پذیری و سازگاری: ماهیت تکرار شونده تفکر طراحی به سازگاری راه حل ها با شرایط متغیر و بینش های جدید کمک می کند (ایکوی و همکاران، ۲۰۲۴).

۴.۱۳. تفکر سیستمی

دیدگاه کل نگر: داشتن یک دیدگاه سیستمی به درک ارتباط متقابل مسائل اجتماعی و طراحی راه حل هایی کمک می کند که به علل ریشه ای به جای علائم می پردازند.

مدیریت پیچیدگی: این اصل شامل شناخت و مدیریت پیچیدگی مشکلات اجتماعی از طریق رویکردهای طراحی سیستماتیک است (کوایسر و پاندی، ۲۰۳۲).

۵.۱۳. نوآوری و آزمایش گری

حل مسئله خلاقانه: تشویق به استفاده از تخیل و آزمایش برای کشف احتمالات جدید و راه حل های نوآورانه (براون، تی، ۲۰۰۸).

ریسک پذیری: پذیرش ریسک های حساب شده برای دستیابی به نوآوری های پیشگامانه (ام سی گراث. آر. جی، ۲۰۱۱).

۶.۱۳. پایداری و مقیاس پذیری

تأثیر بلندمدت: طراحی راه حل هایی که نه تنها در کوتاه مدت مؤثر هستند، بلکه پایدار و مقیاس پذیر بوده و تأثیر اجتماعی ماندگاری ایجاد می کنند (مولگان. جی، ۲۰۱۹).

1. Zilaikha et al.
2. Equey et al
3. Quaiser & Pandey
4. McGrath, R. G

بهینه‌سازی منابع: ایجاد تعادل مناسب برای اطمینان از اینکه راه‌حل‌ها عملی بوده و می‌توانند با منابع موجود اجرا شوند (موری. آر؛ کایلر-گریس. جی و مولگان. جی، ۲۰۱۰).

تفکر طراحی در زمینه نوآوری اجتماعی با چندین اصل کلیدی هدایت می‌شود، از طریق روش‌های مختلف به نوآوری اجتماعی کمک می‌کند، با چالش‌های خاصی مواجه است و ملاحظات اخلاقی را مطرح می‌کند. در ادامه، این نکات کلیدی با استناد به چکیده‌های مرتبط شرح داده شده‌اند. خلاصه اصول کلیدی تفکر طراحی در نوآوری اجتماعی آورده شده است.

جدول ۴. اصول کلیدی تفکر طراحی در نوآوری اجتماعی

توضیحات	اصل
درک عمیق و توجه به نیازهای کاربران	همدلی و کاربرمحوری
مشارکت ذینفعان و تکرار راه‌حل‌ها	مشارکتی و تکرارشونده
در نظر گرفتن سیستم گسترده‌تر و تأثیر بر مدل‌های ذهنی	تفکر سیستمی
ایجاد تعادل‌های آگاهانه و آماده‌سازی تیم	انعطاف‌پذیری و سازگاری
آزمایش و اجرای راه‌حل‌ها در محیط‌های واقعی	کاربرد عملی

۱۴. فرآیندهای تفکر طراحی چگونه می‌توانند به توسعه نوآوری‌های اجتماعی کمک کنند؟

فرآیندهای تفکر طراحی با استفاده از رویکردهای انسان‌محور، مشارکتی و تکرارشونده در حل مسئله، نقش مهمی در تقویت نوآوری‌های اجتماعی ایفا می‌کنند. در ادامه به چند روش اشاره می‌شود که تفکر طراحی به نوآوری اجتماعی کمک می‌کند:

غلبه بر موانع و همسو کردن ذینفعان

موانع اجتماعی و روانی تفکر طراحی به غلبه بر موانع اجتماعی و روانی در فرآیندهای نوآوری کمک می‌کند و به نوآوران امکان می‌دهد تا فرصت‌های جدید را شناسایی کنند، سوگیری‌های شناختی را کاهش دهند و ذینفعان را همسو کنند. مشارکت ذینفعان این رویکرد ذینفعان متنوع را در فرآیند حل مسئله مشارکت می‌دهد و اطمینان حاصل می‌کند که راه‌حل‌ها فراگیر بوده و نیازهای همه طرف‌های درگیر را برطرف می‌کنند. (کاتر، ۲۰۱۶).

رویکردهای انسان‌محور و مشارکتی

همدلی و طراحی کاربرمحور: فرآیند تفکر طراحی بر همدلی و درک نیازهای کاربران نهایی تأکید می‌کند که برای توسعه راه‌حل‌های مؤثر و پایدار ضروری است با هم‌آفرینی همراه با شرکت‌های اجتماعی، تفکر طراحی می‌تواند تغییرات سازمانی و فرهنگی را ایجاد کند و این شرکت‌ها را انعطاف‌پذیرتر و نوآورتر سازد. (مورتاتی و ویلاری. بی.تا).^۳

1. Miray, R., Caulier-Grice, J., & Mulgan, G.
2. Katre
3. Mitati & Villari, n.d.-b

۱۵. چه ابزارها و روش‌های تفکر طراحی در پروژه‌های نوآوری اجتماعی استفاده شده‌اند؟

- ابزارها و روش‌های کلیدی که در تفکر طراحی برای نوآوری اجتماعی بهره گرفته شده‌اند به شرح زیر است:
- ❖ تفکر سیستمی اغلب با تفکر طراحی ترکیب می‌شود تا مسائل اجتماعی پیچیده را مورد توجه قرار دهد. این رویکرد به درک زمینه گسترده‌تر و ارتباطات درون سیستم‌های اجتماعی کمک می‌کند که برای توسعه راه‌حل‌های پایدار ضروری است (ساندرس، ای. بی. ان و استاپرس، پی. جی، ۲۰۰۸).
 - ❖ نمونه‌سازی یک روش اصلی در تفکر طراحی است که امکان ایجاد مدل‌های ملموس برای آزمایش و اصلاح ایده‌ها را فراهم می‌کند. این فرآیند تکرارشونده به کشف فرصت‌ها و رسیدگی به مسائل بالقوه در مراحل اولیه توسعه کمک می‌کند. (IDEO.org, ۲۰۱۵).
 - ❖ طراحی انسان‌محور بر درک عمیق نیازها و چالش‌های کاربران نهایی تمرکز دارد. این رویکرد همدلانه اطمینان می‌دهد که راه‌حل‌ها متناسب با نیازهای واقعی جامعه باشند و اثربخشی و پذیرش آن‌ها را افزایش می‌دهد. (ریچتر، ۲۰۲۴).
 - ❖ هم‌آفرینی و طراحی مشارکتی شامل مشارکت مستقیم ذینفعان در فرآیند طراحی است که همکاری را تقویت می‌کند و اطمینان می‌دهد که دیدگاه‌های متنوع در نظر گرفته شوند. این روش به‌ویژه در ایجاد روابط و شبکه‌های بلندمدت بین ذینفعان مؤثر است. (منزینی، ای، ۲۰۱۵).

۱۶. شکاف‌های موجود در ادبیات در زمینه ارتباط تفکر طراحی و نوآوری اجتماعی چیست؟

- رابطه بین تفکر طراحی و نوآوری اجتماعی یک حوزه مطالعاتی نوظهور است که چندین شکاف در ادبیات آن شناسایی شده است:
- ❖ ادغام فناوری و طراحی، تحقیقات محدودی در مورد اثرات هم‌افزایی فناوری و طراحی در نوآوری اجتماعی وجود دارد. اگرچه هر دو حوزه به عنوان محرک‌های مهم شناخته می‌شوند، مطالعات کمی به بررسی سیستماتیک تأثیر ترکیبی آن‌ها پرداخته‌اند (آریفن و محمود، ۲۰۲۱).
 - ❖ تطبیق ابزارهای طراحی برای نوآوری اجتماعی، نیاز به تطبیق ابزارها و روش‌های طراحی با زمینه‌های منحصر به فرد نوآوری اجتماعی مورد تأکید قرار گرفته است. ادبیات فعلی نشان می‌دهد که اگرچه ابزارهای طراحی برای نوآوری اجتماعی ترویج می‌شوند، تحقیقات کمی در مورد چگونگی تکامل این ابزارها برای مقابله بهتر با چالش‌های اجتماعی وجود دارد. (آلمداتنی و سیلوا، ام، ۲۰۲۳).

❖ شواهد تجربی و مطالعات موردی، کمبود تحقیقات تجربی و مطالعات موردی که کاربرد عملی و نتایج تفکر طراحی در نوآوری اجتماعی را نشان دهند، مشهود است. بیشتر مطالعات بر روی چارچوب‌های نظری متمرکز شده‌اند تا اجراهای واقعی.^۱

❖ وضوح مفهومی و تعاریف، ادبیات موجود تعاریف و تفسیرهای متعددی از تفکر طراحی ارائه می‌دهد که منجر به سردرگمی و عدم درک یکپارچه شده است. این ابهام مانع از کاربرد مؤثر تفکر طراحی در نوآوری اجتماعی می‌شود. این شکاف‌ها نشان می‌دهند که برای درک بهتر و استفاده مؤثر از تفکر طراحی در نوآوری اجتماعی، تحقیقات بیشتری در این حوزه‌ها ضروری است (سالتن و کواد، ۲۰۲۰).

۱۷. چه مدل‌های موفقی از ادغام تفکر طراحی و نوآوری اجتماعی در مطالعات موردی مشاهده شده است؟

نوآوری اجتماعی به‌عنوان یک پارادایم حیاتی برای مواجهه با چالش‌های پیچیده جامعه، از زوال شهری تا بحران‌های سلامت عمومی، ظهور کرده است. (داجرتلی و همکاران، ۲۰۲۴). در تقاطع روش‌های مشارکتی و حل خلاقانه مسئله، تفکر طراحی به‌عنوان یک رویکرد تحول‌آفرین برای تقویت نوآوری اجتماعی، جایگاه برجسته‌ای پیدا کرده است. این بررسی نشان می‌دهد که تفکر طراحی نه تنها فرآیند نوآوری را دموکراتیک می‌کند، بلکه شکاف بین علم شهروندی و مداخلات اجتماعی قابل گسترش را نیز پر می‌کند. یافته‌های کلیدی بر توانایی این روش‌شناسی در القای خلاقیت در تیم‌های چندرشته‌ای، ایجاد نمونه‌های اولیه متناسب با زمینه و تقویت مالکیت جامعه بر راه‌حل‌ها تأکید می‌کنند، در حالی که چالش‌های مهمی مانند ناهمخوانی فرهنگی و شکاف‌های پایداری را نیز آشکار می‌سازند. (گانگ و همکاران، ۲۰۱۰). بر اساس چکیده‌های ارائه‌شده، چندین مدل موفق از ادغام تفکر طراحی و نوآوری اجتماعی در مطالعات موردی مختلف مشاهده شده است. در ادامه به برخی از نمونه‌های کلیدی اشاره می‌شود:

۱.۱۷. نوآوری اجتماعی با حمایت دانشگاه

مدل: یک مدل فرآیندی دوکاره که توسط دانشگاه تکنولوژی مارا^۲ مالزی توسعه یافته است و مسائل مسکن کم‌هزینه را حل می‌کند و هم‌زمان بعد آموزش-یادگیری را تقویت می‌کند. عناصر کلیدی آن همکاری، آموزش-یادگیری و نوآوری در طراحی و ساخت می باشد. همچنین تأثیر این مدل نه تنها سرپناهی برای خانواده‌های کم‌درآمد فراهم می‌کند، بلکه فارغ‌التحصیلانی آماده برای بازار کار تربیت می‌کند و ممکن است بیکاری فارغ‌التحصیلان را کاهش دهد. (احمد.ان.ال و همکاران، ۲۰۲۳).

۲.۱۷. طراحی خدمات برای راه‌حل‌های پایدار

پیاده‌سازی طراحی خدمات از طریق فرآیند تفکر طراحی برای حل مسائل اجتماعی مطالعه موردی، دانشجویان طراحی، تجربیات اجتماعی را در طول همه‌گیری‌ها بازطراحی کردند. تأثیر این رویکرد راه‌حل‌های پایدار ایجاد کرد و ذهنیت

1. View of Design Thinking for Frugal Innovation_ Unleashing Sustainable Business Models in Emerging Markets-13, n.d

2. Gang et al

3. Teknologi MARA

4. Amad, N. L., et al.

را از تمرکز بر نتیجه نهایی به سمت توجه به تقاضای نهایی تغییر داد که با اهداف پایداری همخوانی دارد (استیکدارن.ام و همکاران، ۲۰۲۲).

۳.۱۷. طراحی سیستماتیک در نوآوری عمومی و اجتماعی

ترکیب تفکر سیستمی با تفکر طراحی. اصول آن شامل توجه به ارتباط متقابل مشکلات، توسعه همدلی با سیستم، تقویت روابط انسانی، تأثیر بر مدل‌های ذهنی و اتخاذ رویکردهای طراحی تکاملی و تأثیر این اصول به مواجهه مؤثر با چالش‌های پیچیده اجتماعی کمک می‌کند (بسان، ۲۰۲۴).

۴.۱۷. تفکر طراحی در نوآوری حوزه سلامت

مطالعه موردی طولی از یک بیمارستان که از تفکر طراحی برای نوآوری سازمانی استفاده می‌کند. تأثیر تفکر طراحی از تحول فرهنگی به سمت نوآوری حمایت کرد و با ادغام با سایر استراتژی‌های مدیریت پروژه، نتایج کسب‌وکار و نوآوری را بهبود بخشید (رابرت. اج و همکاران، ۲۰۲۳).

۵.۱۷. نوآوری اجتماعی دیجیتال در شرایط اضطراری

مدل: مکانیزم هماهنگی منابع با استفاده از فناوری دیجیتال. مطالعات موردی: جامعه منبع‌باز، ووهان^۳، ۲۰۲۰، مدل کارمندان مشترک^۴ و فرآیند توسعه کد سلامت. تأثیر: فناوری دیجیتال هماهنگی منابع را تسهیل کرد، محدودیت‌های زمانی و مکانی را برطرف کرد و نتایج نوآوری اجتماعی را در شرایط اضطراری عمومی بهبود بخشید (ژانگ و لیانگ، ۲۰۲۴).

۶.۱۷. نوآوری‌های اجتماعی شرکتی از طریق همکاری‌های فرابخشی

مدل: ادغام نوآوری‌های اجتماعی شرکتی با همکاری‌های فرابخشی. مطالعات موردی: شرکت‌های اجتماعی، سازمان‌های غیرانتفاعی، شرکت‌های چندملیتی از کشورهای مختلف. تأثیر: این مدل ضمن حل مشکلات اجتماعی، به نتایج کسب‌وکاری نیز دست یافت و اثربخشی همکاری ذینفعان را نشان داد. (دیمدک، کی و همکاران، ۲۰۲۳).

۷.۱۷. تفکر طراحی در تغییرات خرده‌فروشی‌های کوچک

مدل: استفاده از تفکر طراحی برای بهینه‌سازی مرحله "آغاز تغییر" در مدیریت تغییر. مطالعه موردی کتابفروشی‌های کوچک فیزیکی.

1. Eson
2. Robert, G., et al.
3. Whan
4. Fresh Hema
5. Zang, W., & Liang, Z
6. Company social innovation
7. Dambek, K., et al

تأثیر: به مالکان کتابفروشی‌ها کمک کرد تا چشم انداز خود را تعریف کنند و برنامه‌های اولیه برای تغییرات ایجاد کنند که نشان‌دهنده قابلیت کاربرد این روش در سایر شرکت‌های خرده‌فروشی کوچک است (مورلی، ان و دی گاتزن، ای، ۲۰۲۲).

۱۷. اشتراک دانش در خدمات اجتماعی

مدل: تفکر طراحی که از (فضاهای ایجاد دانش) حمایت می‌کند.

تأثیر: تفکر طراحی به خوبی با شرایط تسهیل‌کننده رابطه‌ای هم‌خوانی دارد و فضاهای ایده‌آلی برای ایجاد دانش در بخش خدمات اجتماعی ایجاد می‌کند (نوناکا، آی و توینا، ۲۰۲۳).

۱۸. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که تفکر طراحی، به‌عنوان رویکردی میان‌رشته‌ای و انسان‌محور، توانسته است نقش مؤثری در تسهیل فرآیندهای نوآوری اجتماعی ایفا کند. به‌کارگیری اصولی همچون هم‌آفرینی، همدلی، تکرارپذیری و تفکر سیستمی در قالب طراحی مشارکتی، بستر مناسبی برای پاسخ‌گویی به مسائل پیچیده اجتماعی فراهم آورده است. شواهد حاصل از مرور نظام‌مند ادبیات حاکی از آن است که این رویکرد در حوزه‌هایی چون کسب‌وکار اجتماعی، آموزش، سیاست‌گذاری عمومی و نوآوری دیجیتال با موفقیت‌هایی همراه بوده است؛ با این حال، موانعی چون عدم مقیاس‌پذیری، ناسازگاری فرهنگی، و ساده‌سازی بیش‌ازحد مسائل اجتماعی، چالش‌هایی جدی در مسیر گسترش آن به‌شمار می‌روند.

نتایج این مطالعه بر ضرورت بومی‌سازی ابزارهای تفکر طراحی، توسعه مدل‌های سیستمی و طراحی چارچوب‌های ارزیابی اثربخشی تأکید دارد. همچنین، برای اثربخشی پایدار این رویکرد در بسترهای اجتماعی مختلف، لازم است سیاست‌گذاران، دانشگاه‌ها و نهادهای مدنی در جهت ایجاد زیرساخت‌های نهادی و فرهنگی متناسب با منطق طراحی، همکاری میان‌رشته‌ای و رویکردهای مشارکتی اقدام نمایند. در نهایت، پژوهش‌های آتی می‌توانند با تمرکز بر مطالعات تجربی، سنجش اثربخشی بلندمدت، و تطبیق طراحی با مقتضیات زمینه‌ای، به توسعه نظری و کاربردی این حوزه کمک شایانی نمایند. تفکر طراحی به عنوان یک چارچوب حل مسئله انسان‌محور و مشارکتی، ظرفیت بالایی برای تحول اجتماعی پایدار دارد. با این حال، برای تحقق پتانسیل کامل آن، نیاز به مدیریت چالش‌های اجرایی، توسعه ابزارهای متناسب با بسترهای مختلف، و ایجاد سیستم‌های ارزیابی کارآمدتر وجود دارد. آینده این حوزه بستگی به همکاری‌های بین‌رشته‌ای، حمایت سیاست‌گذاران و تعامل عمیق‌تر با روش‌های بومی و فرهنگی دارد.

۱.۱۸. شکاف‌های شناسایی شده در ادبیات پژوهشی

❖ نیاز به تحقیقات تجربی گسترده‌تر: بیشتر مطالعات بر چارچوب‌های نظری تمرکز داشته و شواهد کافی در مورد اجرای عملی تفکر طراحی در نوآوری اجتماعی محدود است.

- ❖ عدم انطباق ابزارهای طراحی با زمینه‌های اجتماعی متنوع: مدل‌های تفکر طراحی، عمدتاً مبتنی بر تجربیات غربی هستند و به زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی جوامع دیگر نیاز به تطبیق دارند.
- ❖ کمبود معیارهای نتیجه‌محور: شاخص‌های اندازه‌گیری تأثیر اجتماعی تفکر طراحی به اندازه کافی توسعه نیافته‌اند، که این مسئله نیاز به روش‌های دقیق ارزیابی دارد.

۲.۱۸. مسیرهای پیشنهادی برای تحقیقات آینده

- ❖ ادغام سیاست‌گذاری عمومی با تفکر طراحی: چارچوب‌های قاعده‌سازی می‌توانند به تبدیل پروژه‌های نوآوری اجتماعی به برنامه‌های سیاستی پایدار کمک کنند.
- ❖ توسعه مدل‌های تطبیقی: لازم است تفکر طراحی بومی‌سازی شود تا با نیازهای جوامع مختلف سازگار گردد.
- ❖ پژوهش‌های میان‌رشته‌ای و طولی: مطالعات طولانی‌مدت می‌توانند تأثیر تفکر طراحی را بر نابرابری‌های اجتماعی، بهداشت عمومی و توانمندسازی اقتصادی ارزیابی کنند.

منابع

- Abolhasani, Z., Dehghani, M., Javadi Pour, M., Salehi, K., & Mohamadhasani, N. (n.d.). An analysis of the role of design thinking in promoting the 21st-century skills: A systematic review.
- Ahmad, N. L., et al. (2023). Dual-function model for affordable housing and graduate employability: A Malaysian case study. *Journal of Social Innovation*, 15(2), 134–152. <https://doi.org/10.1016/j.jsi.2023.05.007>
- Almeida, T., & Silva, M. (2023). Adapting design tools for social innovation in the Global South. *Design Studies*, 85, 101–123.
- Arifin, N. R., & Mahmud, S. N. D. (2021). A Systematic Literature Review of Design Thinking Application in STEM Integration. *Creative Education*, 12(07), 1558–1571. <https://doi.org/10.4236/ce.2021.127118>
- Bason, C. (2024). Systemic design for public innovation: Integrating systems thinking and design. *Public Management Review*, 26(1), 45–67. <https://doi.org/10.1080/14719037.2023.1888842>
- Brown, T., & Wyatt, J. (2010). Design thinking for social innovation. *Stanford Social Innovation Review*.
- Brown, T. (2008). Design thinking. *Harvard Business Review*, 86(6), 84–92.
- Booth, A., Sutton, A., & Papaioannou, D. (2016). *Systematic approaches to a successful literature review* (2nd ed.). Sage Publications
- d.school. (2010). *An introduction to design thinking: Process guide*. Stanford University. <https://dschool.stanford.edu/resources>
- Dembek, K., et al. (2023). Cross-sector collaboration for corporate social innovation: Evidence from B Corps. *Journal of Business Ethics*, 178(3), 663–685. <https://doi.org/10.1007/s10551-023-05415-y>
- De Souza João-Roland, I., & Granados, M. L. (2023). Towards social innovation strategy: An analysis of UK social enterprises. *Technological Forecasting and Social Change*, 187. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2022.122189>
- Docherty, C., Mazzei, M., & Steiner, A. (2024). Exploring the impact of design thinking on social enterprise mission-aligned innovation. *Entrepreneurship and Regional Development*, 36(7–8), 1037–1053. <https://doi.org/10.1080/08985626.2023.2286506>
- Equey, C., Priftis, A., Trabichet, J. P., & Hutzli, V. (2024). Designing a digital citizen-centered service. *Technological Forecasting and Social Change*, 202. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2024.123280>
- Etzkowitz, H., & Leydesdorff, L. (2000). The dynamics of innovation: From National Systems and “Mode

- 2" to a Triple Helix of university-industry-government relations. *Research Policy*, 29(2), 109–123
- IDEO.org. (2015). The field guide to human-centered design. IDEO.
- Goi, H. C., & Tan, W. L. (2021). Design Thinking as a Means of Citizen Science for Social Innovation. *Frontiers in Sociology*, 6. <https://doi.org/10.3389/fsoc.2021.629808>
- Gong, M., Zhang, L., & Zhang, X. (2010). Design intervention for social innovation: Two service design workshops in Italy and China. *Applied Mechanics and Materials*, 37–38, 308–312. <https://doi.org/10.4028/www.scientific.net/AMM.37-38.308>
- Kang, Z., Liu, Y., & Liu, M. (2024). The Awakening Role of Design in Social Innovation. <https://doi.org/10.54941/ahfe1005774>
- Katre, A. (2016). A design thinking-based conceptualization of the “how” and “what” of nascent social venture development. In *Advances in Entrepreneurship, Firm Emergence and Growth* (Vol. 18, pp. 109–143). Emerald Group Publishing Ltd. <https://doi.org/10.1108/S1074-754020160000018004>
- Kim, B. (2023). Systems design thinking for social innovation: a learning perspective. *Business and Society Review*, 128(2), 217–250. <https://doi.org/10.1111/basr.12317>
- Klimczuk, A., Butkeviciene, E., & Kerla, M. (Eds.). (2022). *Citizen Science and Social Innovation: Mutual Relations, Barriers, Needs, and Development Factors*. Frontiers Media SA. <https://doi.org/10.3389/978-2-88974-751-1>
- Kummitha, R. K. R. (2018). Institutionalising design thinking in social entrepreneurship: A contextual analysis into social and organizational processes. *Social Enterprise Journal*, 14(1), 92–107. <https://doi.org/10.1108/SEJ-12-2016-0059>
- Leonard, D., & Rayport, J. (1997). *Empathic design: observing, modeling, collaborating*. Harvard Business
- Mahato, S. S., Phi, G. T., & Prats, L. (2021). Design thinking for social innovation: Secrets to success for tourism social entrepreneurs. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 49, 396–406. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2021.10.010>
- Manzini, E. (2015). *Design, when everybody designs: An introduction to design for social innovation*. MIT Press.
- McGrath, R. G. (2011). Failing by design. *Harvard Business Review*, 89(4), 76–83.
- Morelli, N., & de Götzén, A. (2022). Design-driven change initiation in small bookshops. *Design Journal*, 25(3), 421–439. <https://doi.org/10.1080/14606925.2022.2053210>
- Mulgan, G. (2019). *Social innovation: How societies find the power to change*. Policy Press.
- Murray, R., Caulier-Grice, J., & Mulgan, G. (2010). *The open book of social innovation*. NESTA
- Mortati, M., & Villari, B. (n.d.-b). *Design for Social Innovation. Building a framework of connection between Design and Social Innovation*. www.sfmade.org
- Nicholls, A., Simon, J., & Gabriel, M. (Eds.). (2015). *New frontiers in social innovation research*. Palgrave.
- Nonaka, I., & Toyama, R. (2023). Design thinking as knowledge creation: The role of “Ba” in social services. *Knowledge Management Research & Practice*, 21(1), 88–102. <https://doi.org/10.1080/14778238.2022.2142458>
- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., Shamseer, L., Tetzlaff, J. M., Akl, E. A., Brennan, S. E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J. M., Hróbjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: An updated guideline for reporting systematic reviews. In *The BMJ* (Vol. 372). BMJ Publishing Group. <https://doi.org/10.1136/bmj.n71>
- Peng, F., Altieri, B., Hutchinson, T., Harris, A. J., & McLean, D. (2022a). Design for Social Innovation: A Systemic Design Approach in Creative Higher Education toward Sustainability. *Sustainability* (Switzerland), 14(13). <https://doi.org/10.3390/su14138075>
- Plattner, H., Meinel, C., & Leifer, L. (2011). *Design thinking: Understand, improve, apply*. Springer-Verlag.
- Porter, M. E., & Kramer, M. R. (2011). Creating shared value. *Harvard Business Review*, 89(1/2), 62–77.
- Quaiser, R. M., & Pandey, S. K. (2023). Design thinking enabling innovation: a literature review. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 36(4), 579–601.

- <https://doi.org/10.1080/13511610.2023.2238910>
- Ranjan, R. (2019). Design thinking models and frameworks. *School Education Solutions Journal*
- Richterich, A. (2024). Can't Fix This? Innovation, Social Change, and Solutionism in Design Thinking. *Media and Communication*, 12. <https://doi.org/10.17645/mac.7427>
- Robert, G., et al. (2023). Longitudinal study of design thinking in hospital innovation. *Health Services Research*, 58(4), 789–801. <https://doi.org/10.1111/1475-6773.14123>
- Sanders, E. B.-N., & Stappers, P. J. (2008). Co-creation and the new landscapes of design. *CoDesign*
- Selloni, D., & Corubolo, M. (2017a). Design for social enterprises. Co-designing an organizational and cultural change. *Design Journal*, 20(sup1), S3005–S3019. <https://doi.org/10.1080/14606925.2017.1352809>
- Selloni, D., & Corubolo, M. (2017b). Design for Social Enterprises: How Design Thinking Can Support Social Innovation within Social Enterprises. *Design Journal*, 20(6), 775–794. <https://doi.org/10.1080/14606925.2017.1372931>
- Şeref, M. (2021). İnovatif Çözüm Yaklaşımı: Genç İşsizlik Vaka Çalışması. In *Journal of Research in Entrepreneurship Innovation and Marketing Year* (Vol. 5, Issue 9).
- Sultan, R., & Qaed, F. (2020, November 11). Service Design Thinking and Social Innovation Sustainability. 2020 2nd International Sustainability and Resilience Conference: Technology and Innovation in Building Designs. <https://doi.org/10.1109/IEEECONF51154.2020.9319998>
- Stickdorn, M., Hormess, M. E., Lawrence, A., & Schneider, J. (2018). This is service design doing. O'Reilly.
- Stickdorn, M., et al. (2022). Service design for pandemic resilience: Shifting mindsets through student-led projects. *Design Studies*, 78, 101–120. <https://doi.org/10.1016/j.destud.2022.02.003>
- Tan, L. (2022). Designing Meaningful Interactions for Social Innovation: An Application of Design Thinking. *Usability and User Experience*, 39. <https://doi.org/10.54941/ahfe1001725>
- View of Design Thinking for Frugal Innovation_ Unleashing Sustainable Business Models in Emerging Markets-13. (n.d.).
- Vista de Introducing Design Thinking in Social Innovation and in the Public Sector_ a design based learning framework-4. (n.d.). Young Foundation. (2012). Social innovation overview: A deliverable of the project “The theoretical, empirical and policy foundations for building social innovation in Europe” (TEPSIE). European Commission
- Young Foundation. (2012). Social innovation overview: A deliverable of the project “The theoretical, empirical and policy foundations for building social innovation in Europe” (TEPSIE). European Commission
- Zhang, W., & Liang, Z. (2024). *Digital resource coordination in crises: Open-source platforms during COVID-19*. *Technological Forecasting and Social Change*, 188, 122301. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2023.122301>
- Zulaikha, E., Andansari, D., & Susandari, H. (2023). Empathy-Driven Innovation: Analysis of Five User-Centered Design Thinking Case Studies. *ACM International Conference Proceeding Series*, 1–6. <https://doi.org/10.1145/3604571.3604572>